



תורה שבכתב

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י

יו"ל לויכוי רבבות אלפי ישראל ע"י קרן תר"ג לטובת נשמת הרבני הנניד הנכבד הרה"ח ר' אריה (לייבל) בהרה"ח ר' יונה רובין ז"ל

פרשת קרח

תמוז תשפ"ה | גיליון ע"ה (שנה ב')

שערי תורה קבט מסכם ומבוא לפרשת השבוע

שבת של תורה פנינים מאירים לשולחן השבת

פיקחות – שני צדדים

בתחילת הפרשה כותב רש"י עה"פ (במדבר טז, א) ויִקַּח קֹרַח - לקח עצמו לצד אחד. מה הכוונה וההדגשה שלקח את עצמו ל'צד אחד'?

מאמר נאה וקדוש אמר הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע: המילה 'קָח' עולה בגימטריא 188, שזה שווה כמספר פעמיים 'צד' (94), ללמדנו, מי הוא פיקח? אדם שזוכר שבכל ויכוח יש שני צדדים!

זאת ועוד, המילה 'שלוש' עולה בגימטריא 376, שזה שווה כמספר פעמיים 'פקח', ללמדנו: כיצד ישרור השלום? כאשר שני הצדדים יהיו פקחים ויבינו שיש שני צדדים (פעמיים 'פקח'), וכל פקח בגימטריא פעמיים (צד), אזי ישרור השלום והשלום!

אולם קרח לקח עצמו ל'צד אחד'. הכוונה שסבר שיש רק צד אחד, ולא הבין שיש אפשרות של צד שני. זו שורש כל המחלוקות, כאשר כל אחד מתבצר בעמדתו וסבור שיש רק צד אחד. על כך מוסיף רש"י בהמשך (פסוק ו) 'קרח ש'פקח' היה, מה ראה לשטות זה, כלומר, אם בדרך כלל הוא היה פקח, שכאמור פקח בגימטריא פעמיים 'צד', מה ראה הפעם לשטות זו - לקחת עצמו לצד אחד...

מדוע דווקא שקדים?

ידוע כי ישראל נמשלו לאגוז, כמו שנאמר (שיר השירים ו, יא) אל גנת אגוז ירדתי וגו', כך גם נמשלו לזרמון כמו שנאמר (שם ו, ז) כפלח הרמון רקתך וגו'.

נשאלת איפה השאלה מדוע צמחו דווקא שקדים על מטה אהרן, כאמור ויצא פרץ ויצץ ציץ, ויִגְמַל שִׁקְדִים (במדבר יז, כג), לכאורה היה ראוי יותר שיצמחו אגוזים או רימונים, אשר אליהם נמשלו ישראל.

רעיון נחמד, כותב הגאון רבי אברהם הכהן זצ"ל, רב העיר צפאקס בתוניסיה, בספרו 'מלל לאברהם': בגרעיני הרמון והאגוז יש פירורים ומחיצות מבפנים, המפרידים בין חלקי הפרי, מה שאים כן גרעין השקד הוא חטיבה אחת בלי מחיצות מפסיקות, לכן לאחר המחלוקת הקשה בה רצה קרח לעשות פירוד בעם, צמחו דווקא שקדים לרמוז שעל ישראל להתאחד לחטיבה אחת כאיש אחד ובלב אחד!

הסבר נוסף הוא כותב: במסכת מעשרות (א, ד) מבואר שיש שקדים שבקטנותם הם מתוקים ואחר כך הופכים למרים, ויש שקדים שבקטנותם הם מרים, ואחר כך הופכים למתוקים. לכן צמחו דווקא שקדים, לרמוז שהמחלוקת היא כשקדים המתוקים תחילה, אבל סופה מר, ואילו השלום הוא כשקדים המרים תחילה, כאשר קשה לוותר, אבל סופו מתוק!

אוצר התורה הלומים מתוך הפרשה

בְּקֶרֶךְ וַיֵּדַע ה' אֶת אֲשֶׁר לוֹ (טז, ה) והוא היה מתכוין לדחותם שמא יחזרו בהם (רש"י)

הכוונה בדברי רש"י, שמושה רבינו ידע שכל יהודי נוהג לערוך חשבון הנפש בלילה טרם שעולה על משכבו, ולכן קיווה שזה יגרום להם לחשב דרכיהם ולחזור בהם.

(הרה"ק רבי יצחק מווארקא זי"ע)

זֹאת עָשׂוּ קָחוּ לָכֶם מִקְחֹת (טז, ו). אתם מאתים וחמישים איש מבקשים כהונה גדולה, אף אני רוצה בכך (רש"י)

כהונה גדולה מתקיימת בפועל רק על ידי איש אחד, ושאר בני ישראל מקיימים מצוה זו ע"י הרצון וההשתוקקות לקיימה. לכן אמר להם משה: "אף אני רוצה בכך" - ועל ידי הרצון אני ממלא את חובתי, וגם אתם יכולים להסתפק ברצון בלבד!

(הרה"ק רבי ישכר דב מבעלזא זי"ע)

אִם כְּמוֹת כָּל הָאָדָם יִמְתֵּן אֱלֹהִים וּפְקָדָת כָּל הָאָדָם יִפְקֹד עֲלֵיהֶם לֹא ה' שִׁלְחָנִי (טז, כט) לכאורה קשה, אם אכן יתברר כי 'לא ה' שִׁלְחָנִי', נמצא שקרח צודק במאבק, ומדוע הוא ייענש וימות? אלא התשובה היא, כי מי שמעורר מחלוקת על מנהיג ישראל, הריהו נענש גם אם הוא צודק בטענותיו.

(הרה"ק רבי חיים מצאנז זי"ע)

מה בפרשה:

פרשת קרח - כשמה כן היא - עוסקת במרד שמרדו קרח ועדתו במשה ואהרן, מה שהסתיים בבליעתם באדמה ובשריפה באש. מכאן התגלגלו הדברים לכדי מגיפה בעם, ובעקבות כך בא גם הציווי לשמירת המקדש, ונתינת מתנות כהונה.

נושאי הפרשה:

מחלוקת קרח ועדתו • מיתת מקריבי הקטורת • הבליעה באדמה • ציפוי המזבח • תלונות ישראל והמגיפה • עצירת המגיפה בקטורת • פריחת מטה אהרן • שמירת המקדש • מתנות כהונה • תרומת מעשר.

טרם עצירתה.

ה. פריחת המטה

על פי ציווי ה' למשה, הניחו נשיאי כל השבטים מקל-עץ בקודש הקדשים, כך גם עשה אהרן הכהן. למחרת, רק במקלו של אהרן בלבלו פרחים וגדלו שקדים, כסימן להשקט את תלונות בני ישראל עליו. משה הצטוו להניח למשמרת את מטה אהרן בתוך קדש הקדשים.

ו. שמירת המקדש

לאחר שבני ישראל הביעו את החשש שהם עלולים למות כאשר יתקרבו שלא כדת אל המקדש, ציוו ה' שהכהנים והלויים ישמרו על המקדש שלא יקרבו וז' לשם.

ז. מתנות כהונה

לסיים הפרשה נלמד על 24 המתנות שיש לתת לכהנים. ואילו 'מעשר ראשון' ניתן ללויים, והם מחויבים להפריש מהמעשרות 'תרומת מעשר' לכהנים.

מבט על פרשת חוקת הבעל"ש:

מה בפרשה: פרשת חוקת אמנם פותחת בדיני פרה אדומה המטהרת טמאים, אך את רוב הפרשה תופסים מאורעות שאירעו בשנה האחרונה שהיו ישראל במדבר. בשנה זו הסתלקו מרים ואהרן, ובני ישראל זכו ליסעים כבמה מלחמות מול הגוים.

נושאי הפרשה: פרה אדומה • טהרה מטומאת מות • מיתת מרים • מי מריבה • סירוב מלך אדום לעבור בארצו • מיתת אהרן • מלחמת עמלק • נחשים השרפים • נסי נחל ארנון • שירת הבאר • מלחמת סיחון ועוג.

א. קרח ועדתו

קרח יחד עם דתן ואבירם, מכנסים 250 ראשי סנהדרין, להתקומם נגד משה רבינו, והם מתרעמים על כהונת אהרן ומינויו אליצפן נשיא. כשדתן ואבירם מסרבים לבקשת משה לבוא אליו לפייסם, מתפלל משה אל ה' שלא יקבל את הקרבנות שלהם. משה מצווה לאהרן ולקרח ולכל 250 האנשים, להכין מחר קטורת בתוך מחתות, ומי שיישאר בחיים - הוא הכהן שבו בחר ה'. בכל אותו הלילה מקהיל קרח את העדה בדברי ליצנות.

ב. בליעה ושריפה

למחרת, מתפללים משה ואהרן אל ה' שלא יכלה את כל העדה, רק את החוטאים. האדמה פותחת פה ובולעת את עדת קרח, את כל משפחותיהם ואת כל רכושם. בנוסף, אש יצאה ושרפה למוות את 250 מקריבי הקטורת.

ג. ציפוי למזבח

אלעזר הכהן מצטוו לעשות ציפוי למזבח מהמחתות של מקריבי הקטורת, למשמרת לדורות שלא יעשו כמעשי עדת קרח.

ד. עצירת המגיפה

כשהעם מתלונן על משה ואהרן שכביכול הם גרמו למותם של מקריבי הקטורת, שולח ה' מגיפה בעם, ומודיע למשה על הגזירה לכלות את כל העם. משה מצווה לאהרן להוליך קטורת בין החיים והמתים, ואכן אהרן עוצר את מלאך המוות והמגיפה נעצרת, אולם 14,700 יהודים הספיקו למות

חיים של תורה מעלת וחשיבות לימוד חומש ורש"י

מתיירא לדרוש בלי ללמוד רש"י!

"הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע נהג בכל יום לאחר התפילה להניח תפילין דרבינו-תם, ולמוד מיד בהם את פרשת השבוע עם חומש ורש"י. פעם אחת, כשישב הרה"ק מבעלזא בסעודה אמר דבר תורה על איוה פיוט, ולא על פסוק חומש כדרכו, והסביר: הייתי טרוד מאד בימים אלו ולא הייתה לי אפשרות ללמוד חומש ורש"י, ואני מתיירא לדרוש על פסוק בלי ללמוד פירוש רש"י." (ספר 'אלף כתב' להגה"צ אב"ד ווערביט זצ"ל)

נשא השבת:

התרחקות ממחלוקת

וישלח משה לקרא לדתן ולאבירם בני אֱלִיָאָב (במדבר טו, יב). מִכָּאֵן שָׁאִין מִחֻזְקִין בְּמַחְלֻקָּתָהּ, שֶׁהִיא מִשְׁחָר מְחִיר אַחֲרֵיהֶם לְהַשְׁלִימָם בְּדַבְרֵי שְׁלוֹם (רש"י).

הכרת והבנת מושג בתורה

לב לדעת

און בן פֶּלֶת

ארבעה בנים היו לו לראובן בן יעקב, כמפורט פנחס (כו, ח-ט). אחד מהם נקרא בשם 'פֶּלֶא'. לִפְלֹאָה היה בן אֱלִיָאָב, ולאליאב היו שלשה בנים: א. דתן. ב. אבירם. ג. נמואל. והנה, בתחילת פרשתנו (טו, א) מופיע שמו של 'און בן פֶּלֶת' בין האנשים משבט ראובן אשר קרא לקחם בדברים, עמו אירע הסיפור הידוע (סנהדרין קט, א) שאשנתו בחכמתה הצילה אותו מעדת קרח. מי הוא אותו 'און בן פֶּלֶת'? לפי מדרש אחד (הובא במכסה-עתיק) מדובר בלא אחר מאשר 'אליאב' בכבודו ובעצמו, אביהם של דתן ואבירם! כך כתב גם החזקוני ש'פֶּלֶת' הוא 'פֶּלֶא', נמצא שאון הוא אליאב בנו של פֶּלֶא. אולם לפי מדרש אחר (שם) און בן פֶּלֶת, הוא 'נמואל', האח השלישי של דתן ואבירם.

וענינים לראות הבנת מילה אחת בתורה

יקב

על כל בקבוק יין שאנו מניחים על שלחן השבת, רשום שם היקב בו ייצרו את היין, שנת ייסוד היקב, וקורות היקב מאז ועד היום. כך אנו מנינים 'ש"קב' הוא המפעל בו מפיקים יין מענבים.

אולם רש"י בפרשת השבוע, על הכתוב (במדבר יח, כז) וְכַמְלָאָה מִן הַיֶּקֶב, מפרש: 'יקב' - הוא הבור שלפני הגת, שהיין יורד לתוכו. וכל לשון יקב חפירת קרקע הוא, וכן (זכריה יד, י) יקבי המלך - הוא ים אוקיינוס, חפירה שחפר מלכו של עולם'.

כלומר, את הענבים מניחים בתוך 'גת', שהוא בור (רש"י ותוספות וזבחי קיב, א), או כלי (מצודת ציון נחמיה ג, טו). הפועלים דורכים ברגליהם על הענבים בגת, והיין הנסחט זורם מהגת אל בור סמוך החפור באדמה, ובור זה נקרא בשם 'יקב' - מלשון חפירה באדמה.

ואנשים לשמוע בלל רש"י הק' בדקדוק הלשון

תלונות או תלונותם

בגיליון הקודם עקבנו אחרי שיחת המלמד עם מנהל התלמוד-תורה, אודות התלונות שהילדים משמיעים לאחרונה. בהמשך השיחה ציין המנהל: 'צריך למצוא דרך את להרגיע את תלונותם'.

'למה המנהל אינו אומר 'תלונותיהם', בלשון רבים? הרי מדובר בתלונות של ילדים רבים' - תהה המלמד, אך מיד נזכר בדברי רש"י בפרשת קרח, על הפסוק (יז, כה) וְתִקַּל תְּלֹנוֹתָם מֵעַל: 'ויש חילוק בין 'תלונותם' ל'תלונותם'. תלונותם - תלונה אחת, תלונותם - שם דבר בלשון יחיד, ואפילו הם תלונות הרבה'.

ביאור הדברים: כשמדברים על תלונות רבות שאנשים רבים מתלוננים, אומרים: 'תלונותיהם'. ואילו כשמדברים על תלונה אחת של אנשים רבים יחד, אומרים 'תלונותם'. אבל כשרוצים להזכיר את עצם מעשה ההתלוננות של האנשים, בלי להתייחס אל תלונה מסוימת, ובלי להתייחס אל מספר התלונות אם הם רבים או רק תלונה אחת, אלא לדבר באופן כללי על מעשה התלוננות, אזי אומרים: 'תלונותם'.

יש המבארים באופן אחר: כאשר אנשים רבים מתלוננים יחד אותה תלונה, אומרים: 'תלונותם'. ואילו כאשר אנשים רבים מתלוננים, כל אחד תלונה אחרת שאינה דומה לתלונה של חברו, אומרים: 'תלונותם'. אבל כאשר לכל אחד ואחד יש כמה תלונות, אומרים: 'תלונותיהם'.

שלוש סיבות שלא לשלם

כשיצא פעם מֶרֶן הגאון רבי ניסים קרליץ ז"ע מביתו, ניגש אליו שכן המתגורר בקומה אחת מתחתיו, והתרעם שלאחרונה נוצרה סתימה בצינורות הביוב בביתו, כשלטענתו הדבר נגרם בגלל שבביתו של רבי ניסים צבעו לאחרונה את הקירות, ואת שיירי הסיד שפכו באסלה בחדר השיירות.

רבי ניסים נשאר רגוע, ושאל את השכן: כמה יעלה תיקון הנוזק? כשהלה ענה שמדובר בהוצאה של 600 שקלים, הוציא רבי ניסים את מלוא הסכום ושילם לו, והם נפרדו לשלום.

לאחר מכן אמר רבי ניסים למלווהו: האמת היא שישנן שלוש סיבות מדוע לא הייתי צריך לשלם: א. כי אין כלל חיבור בין הצינורות בביתי לצינורות בביתו. ב. משום שסיד לח אינו סותם צינורות. ג. כי בכלל לא צבעו את ביתי בשנים האחרונות...

'אבל' - הפטיר רבי ניסים - 'למרות זאת שתקתי ושילמתי, כי כדי לחיות בשלום עם השכנים, שווה לשלם גם מה שלא חייבים!'

זנג באמצע הלילה

בביתו של יהודי תושב בורו פארק, המתפרנס מעבודתו כוגן, צלצל הטלפון בשעת לילה מאוחרת לאחר חצות. על הקו היה יהודי שביקש ממנו לבוא תיכף ומיד לתקן חלון שבור. הוגג הבהיר שהוא אינו עובד בשעות אלו, אך היהודי התחנן שלא לדחות את התיקון עד הבוקר, והוא מוכן לשלם כל סכום שיידרש.

לאחר הפצרות רבות נעתר הוגג לבקשה החריגה, וכאשר הגיע אל הבית גילה שמדובר בלא אחר מאשר ביתו של כ"ק מֶרֶן האדמו"ר רבי שלמה מבאבוב ז"ע!

בסיום התיקון כאשר הרבי שאל כמה עליו לשלם. ענה הוגג

לא תראה הצלחה לעולם!

ברייחתו מפני המחלוקת של מֶרֶן גאב"ד פוניב' ז"ע, היתה בריחה כמפני אש. פעם אחת, בימי שהותו באנגליה, היה שם איש עז פנים שפגע בכבודו בצורה קשה, הוא השפילו וביזהו ברבים, עד שהזדעזעו כל השומעים. רבני המקום רצו לנדות את האיש, כפי הנפסק להלכה במבזה תלמיד חכם. אולם הרב מפוניב' התחנן בפניהם שלא יעשו לו מאומה.

תמהו הרבנים: 'ניחא, שמרוב ענוותנותו מוחל הרב על כבודו, אך מה אכפת לו שאנו נעניש את המוחצץ שפגע בכבוד התורה?'

'עליכם להבין לרווחי, שאני לא יכול להרשות לעצמי מצב בו נגרמת מחלוקת' - השיב להם הרב מפוניב' - 'כי כאשר ביקרתי פעם אצל רבינו החפץ חיים ז"ע הוא אמר לי את הדברים הבאים: אתה תהיה איש מצליח, בכל אשר תפנה ותעשה! לא יהיה שום דבר שלא תצליח בו. חוץ מדבר אחד, והוא - מחלוקת, במחלוקת לא תראה הצלחה לעולם!'

חכמת התורה

אמרות חכמה ופניני שפר מגדולי הדורות על פרשת השבוע

פרשה אקטואלית

ויקח קרח (במדבר טו, א) פרשה זו יפה נדרשת (רש"י)

הגה"ק בעל פרי מגדים ז"ע בספרו 'תיבת גמא', מבאר את דברי רש"י אלו בדרך צחות: בדרך כלל לכל פרשה יש את הזמן שלה, ואין נאה לדרוש הלכות פסח בסוכות, ולא דיני תשעה באב באמצע החורף, אולם פרשה זו, פרשת קרח, ממנו אנו לומדים על חומר עוון המחלוקת, יפה היא נדרשת תמיד, בעונתה ושלא בעונתה, בחורף בקיץ, כי לדאבונו אין לך שעה ואין לך מקום שלא צריך לעורר על התרחקות מהמחלוקת...

היום השני של המחלוקת

וישלח משה לקרא לדתן ולאבירם בני אֱלִיָאָב (במדבר טו, יב). מִכָּאֵן שָׁאִין מִחֻזְקִין בְּמַחְלֻקָּתָהּ (רש"י)

כאשר פרצה פעם מחלוקת בין שני אנשים, נשאל על כך מֶרֶן הגאון רבי יצחק אלהן ספקטור ז"ע לחוות את דעתו מי מבין השניים צודק. ענה רבי יצחק אלהן תשובה

מאלפת: בכל מחלוקת בין שני צדדים, רק אחד מהשניים צודק, אבל כלל זה תקף זה רק ביום הראשון של המחלוקת, ואילו מהיום השני והלאה, שני הצדדים אינם צודקים... כי מכאן והלאה שניהם מתנהלים בחוסר הגיון, ועוברים למעשים ודיבורים שאינם נכונים...

עשיר נסתר

ותבלע אתם ואת בתיכם ואת כל האדם אשר לקח את כל הרכוש (במדבר טו, לב)

רגיל היה כ"ק האדמו"ר בעל בית ישראל מגור ז"ע לומר בדרך צחות: שגור בפי הבריות ביטוי 'עשיר כקרח', ומה הביאור במליצה זו? כי על כל עשיר אפשר לדעת על עשרו לפי מה שיש לו. אך על קרח אי אפשר לדעת עד כמה הוא היה עשיר, כי כל עשרו הלך עמו יחד לאדמה, לכן כשמדברים על אדם שלא יודעים באמת אם הוא עשיר או לא, משתמשים במליצה זו, עושרו נעלם מעינינו כמו שעושרו של קרח נעלם ונסתר...

האם בשבת זו קוראים גם חלק מפרשת חוקת?

קרח עם חצי חוקת, אלא מחברים את חוקת-בלק (אבל לא את מטות-מסעי). מהר"ץ שם מביא שם טעם למנהג החדש, משום שלכל פרשה ופרשה ממונה מלאך אחד, ולא רצו לחלוק פרשת חוקת לשתי שבתות, כדי שלא יהיה מלאך הפרשה תלוי ומופסק עד שבת שנייה...

עירוב פרשיות

בדומה לכך יש שכתבו, שטעם ביטול המנהג הוא אחר שהתגלה להם דברי הוזהר הקדוש (ויקהל דף ר, ב) שם הוזהרו: 'לא יפסיקו תיבות של פרשה השייכות לשבת זו בפרשה אחרת...' כיון שנגמרו לפסוק כל הפרשיות של כל השנה, התעטרו כל הפרשיות לפני הקב"ה, וכל פרשה אומר אני משבת פלוני... ואסור לערב אלו באלו, ולא להכניס מרכבה במרכבה, אפילו כמלא גימא'.

קשר בין הפרשיות

ובעיקר הטעם שהם מעדיפים את חיבור חוקת-בלק על פני מטות-מסעי, כתב שם הטעם, כי לפרשיות חוקת ובלק יש קשר הדוק, שהרי בסוף פרשת חוקת נכתב מה שעשו ישראל לאמור, ובכך עוסקת תחילת פרשת בלק, מה שאין כן הפרשיות מטות-מסעי שאינן קשורות זו לזו.

המנהג בימינו

כאמור, בימינו כמעט אין מי שנוהג את המנהג הקדום לקרוא בשבת זו חצי פרשת חוקת (למעט אצל הדרדעים). אמנם המתפללים בנוסח 'בלק' קוראים בימינו חוקת-בלק יחד, ואילו המתפללים בנוסח 'שאמ' קוראים פרשת בלק בפני עצמה, ומחברים מטות ומסעי כמנהג רוב העולם.

אריכות דברים אודות ביורר מנהגי הקהילות השונות בתימן, האריך בספר 'אורן של חכמים' (ח"א סימן ט-יב), שם בירר כמה שאלות הנוגעות אצלם למעשה, כגון: מה הדין במי שנמצא בבית הכנסת בו קוראים פרשה אחרת, שלא כפי הנהוג בקהילתו, האם יצא ידי חובת קריאת התורה, ועוד שאלות.

מנהג ארם צובא

לעומת המנהג העתיק בתימן לחבר את פרשת קרח רק עם חצי פרשת חוקת, מגלים אנו מנהג עתיק אחר, אותו נהגו 'בארם-צובא', לחבר את כל שתי הפרשיות 'קרח-חוקת' בשלמותן. מנהג זה נהוג אצלם בין באותן שנים (כאשר יום טוב שני של שבועות חל בשבת), בהן נוהגים בכל הקהילות בחו"ל לחבר את הפרשיות 'חוקת-בלק', הרי בארם-צובא נהגו לקרוא יחד את שתי הפרשיות 'קרח-חוקת'. לא עוד, אלא גם בשנה רגילה בו נהוג ברוב הקהילות לחבר את הפרשיות מטות-מסעי, הרי בקהילות ארם-צובא, מחברים את הפרשיות 'קרח-חוקת'. מנהגים אלו נשמרים אצלם עד היום (ספר דרך ארץ, עמוד ס"ב).

בכל תפוצות ישראל קוראים ולומדים בשבוע זה את פרשת קרח; בשבוע הבא - את פרשת בלק; אח"כ פרשת פינחס; ובשבוע שלאחר מכן - יחברו יחדיו את שתי הפרשיות מטות-מסעי.

פרשת 'ויסעו מקדש'

אולם עד לפני כשלוש מאות שנה, נהוג היה בקרב יהודי תימן, שלא לחבר לעולם את הפרשיות מטות-מסעי, אלא בשבת זו היו מחברים קוראים את פרשת קרח עם חצי פרשת חוקת, והיו מסיימים את הפרשה בפסוק (במדבר כ, כא) וַיֵּשְׁבֵהוּ יִשְׂרָאֵל מִצֵּלְיוֹ, ובשבת הבאה היו קוראים את החצי השני של פרשת חוקת יחד עם כל פרשת בלק, כשהיו מתחילים את הקריאה בפסוק (במדבר כ, כב) וַיֵּסְעוּ מִקֵּדֶשׁ.

סידור הרס"ג

המקור לצורת חלוקה מעניינת זו, הוא ב'סידור רבינו סעדיה גאון', שם יש פירוט של חלוקת פרשיות התורה, ומוזכר בו שיש לקרוא 'פרשה-וחצי', דהיינו בשבת אחת קרח וחצי חוקת, ובשבת שלאחריה חצי חוקת ובלק. [אגב יציין מנהג נוסף מעניין, המובא באבודרהם (סדר הפרשיות) שבחלק מהשנים היו מחברים יחד את הפרשיות 'שלח-קרח' וקוראים את שתיהן בשבת אחת].

שני צדיקים בשבת אחת

כמה וכמה טעמים נאמרו בפי חכמי תימן למנהג זה שלא לחבר לעולם את פרשיות מטות-מסעי, ובמקום זה לפצל את פרשת חוקת לשני חלקים:

א. בסידור עץ חיים למהר"ץ (רבי יחיא צאלח זי"ע) כתב, שלא רצו לקרוא את כל פרשת חוקת בשבת אחת, כדי שלא לצער את הציבור בהזכרת פטירת שני צדיקים בשבת אחת, אהרן ומרים, לכן בשבת אחת קוראים את החצי הראשון של חוקת, בו מוזכרת מיתת מרים, ובשבת הבאה קוראים את מיתת אהרן.

ב. בסידור 'מהר"י ונה', מחכמי תימן, נתן טעם מעניין, משום שהחצי הראשון של פרשת חוקת קשור לסוף פרשת קרח, כי בפרשת חוקת לומדים על פרה אדומה המטהרת טמאים, ובסוף פרשת קרח כתוב 'ואל הלויים תדבר', והלויים הם קדושים וטהורים.

ג. בספר 'סערת תימן' כתב, שלא רצו להטריח את הציבור בקריאת פרשיות ארוכות, ולכן חיברו חצי פרשת חוקת עם פרשת קרח שפסקיה מועטים.

ד. כדי לא להקדיש סדרה מיוחדת לפרשה שנושאה רק בלק ובלעם, ובפרט שהיא מסיימת בקלונם ובכשלונם של ישראל בעצת בלעם, וגם לא רצו להתחיל פרשה בשמו של גוי בפסוק 'וירא בלק'.

חצי מלאך

למעשה, זה כמה מאות שנים שמנהג זה התבטל בתימן, כפי שמציין מהר"ץ בעץ חיים, שלאחרונה ביטלו מנהג זה של חיבור

האם מותר ללבוש טלית בצבע תכלת או ירוק?

בתחילת הפרשה כותב רש"י (טו, א) שקרח הלביש את עדתו טליתות שכולן תכלת. באו ועמדו לפני משה. אמרו לו, טלית שכולה של תכלת חייבת בציצית או פטורה. אמר להם חייבת וכו', ע"כ. ויש לברר האם יש בעיה הלכתית ללבוש טלית עשויה כולה בגוון צבעוני?

רק לבנים

אולם הרמ"א שם כותב, שהאשכנזים נוהגים שהחוטמים הם תמיד לבנים, גם אם הטלית היא צבעונית.

טלית לבנה

למעשה, כותב הרמ"א (סק"ח), שראוי לעשות את הטלית דווקא בצבע לבן, כדי שיהיו החוטמים הלבנים בגוון הבגד. ועוד טעם מביא המשנה ברורה, משום שנאמר 'לבושיה תכלת חזור'. ב'בן איש חי' (שנה ראשונה פרשת נח סעיף יא) כתב רמז נאה לדבר 'זהו העטופים - ללבן'. וכן מנהג הספרדים, על פי דעת המקובלים, לעשות דווקא טלית בגוון לבן (ילקוט יוסף).

דין זה נאמר לא רק בטלית גדול, אלא, כותב השערי תשובה (סק"ד), שגם בטלית קטן מקפידים שיהיה דווקא לבן.

בצבע החושים

כתב המחבר בשלחן ערוך (או"ח ט, ה) שיש אומרים שצריך לעשות את חוטי הציצית בצבע הטלית, כלומר, שאם הטלית אדומה מניחים חוטים אדומים, ואם הטלית ירוקה מניחים חוטים ירוקים, ומוסיף המחבר: 'המדקדקים נוהגים כן'.

במשנה ברורה (סקט"ו) מביא שני טעמים להלכה זו: א. משום 'זה א-לי ואנוהו', כי כך נאה יותר כשהחוטמים בגוון הטלית. ב. כדי שהחוטמים יהיו 'ממין הכנף'.

בילקוט יוסף (קיצו"ש"ע אורח חיים סימן ט) כותב, שמי שנמצא במקום סכנה כמו בעת מלחמה, ומוכרח ללבוש טלית בגוון ירוק, מותר לעשות את הטלית ואת החוטמים בצבע ירוק.

הלכה למעשה

מעיקר הדין אפשר לעשות את הטלית בכל גוון, אלא שלדעת הרמ"א החוטמים צריכים להיות דווקא בגוון לבן, גם בבגד צבעוני. אך למעשה כתבו הפוסקים והמקובלים שיש לעשות את הבגד והחוטמים רק בגוון לבן.

התורה וההפטרה ביאור שייכות ההפטרה לפרשת השבוע

החוש המקשר: לא חמור אחד מהם נשאתי

להם השופטים והנביאים ושהנהיגו אותם כראוי. בתחילת דבריו הוא מספר על עצמו ששירת את העם באמונה באומרו 'את שור מי לקחתי וְחמור מי לקחתי'.

קשר נוסף לפרשת השבוע כותב הלבוש (ס' תקמט), משום ששמואל היה מבני בניו של קרח, ולכן מפטירים בהפטרת שמואל הנביא.

בפרשת השבוע אנו לומדים את הפסוק שאמור משה (במדבר טז, טו) לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעתי את אחד מהם. כאן נעוץ הקשר אל ההפטרה שמפטירים השבוע בספר שמואל (שמואל א' פרק י"א, פסוקים יד-טו; פרק י"ב פסוקים א-כב), בה מוכיח שמואל הנביא את ישראל על שביקשו להם מלך, ומאסו במלכות ה' ועבדו הנביאים. בדבריו מזכיר שמואל את כל האותות שעשו

עומקה של תורה עומק ועיון בדברי רש"י בפרשת השבוע

"ויש להן בית יד" – מה החידוש?

בית יד ארוך

ואילו המהר"ק בפירושו על רש"י, כותב ביאור אחר, שהיה קשה לרש"י איך הם הרהיבו עוז להיכנס אל תוך אהל מועד להקטיר קטורת, והרי אין הלויים רשאים להיכנס בתוך האהל. לכך פירש רש"י שהיה למחתות בית יד, כך שהם עמדו בחוץ ובאמצעות בית יד ארוך הכניסו את המחתה לתוך האהל.

בית יד – המנהיג

בדרך אגדה ביאר הגה"ק רבי שמעון סופר זי"ע, אבדק"ק קראקא: עדת קרח טענו שכל העדה קדושים ואינם זקוקים למנהיג. על כך אמר להם לקחת דווקא מחתה עם בית יד, לרמז, שאמנם המחתה עצמה חשובה, אבל אי אפשר להשתמש בה ללא בית-יד, כדי שלא ייכווה האדם מהאש שבמחתה, כך יש צורך במנהיג שהוא יעמוד ביניהם ובין השי"ת.

על הכתוב בפרשת השבוע (במדבר טז, ו) זאת עשו קחו לכם מחתות קרח וכל עדתו, מבאר רש"י: 'מחתות - כלים שחותין בהם גחלים, ויש להם בית יד'.

כידוע, רש"י הקדוש לא כתב שום מילה מיותרת, כך שעלינו להבין לאיזה צורך ציין כאן רש"י שלמחתות יש בית יד, ומה זה מועיל להבנת פסוקי הפרשה?

רחוק מהאש

הברטנורא בפירושו על רש"י מבאר, שכונת רש"י להסביר את טעותו של קרח, שסבר שהוא יינצל ולא יישרף מאש הקטורת, כי הוא בטח על המחתות שהם כלים שיש להן בית יד, כך שהאש שבמחתה נמצאת רחוק ממנו, ולא תוכל האש לפגוע בו ולשרוף את פניו, כי פניו רחוקים מהאש.

תורתך שעשועי

פרפראות וחידודים על פרשת השבוע ופירוש רש"י הק'

מדור תורתך שעשועי מופיע במערכת מיד יום שי - ניתן להשיב על החידות עד יום ראשון בשעות 24:00 בלדדים פנים או בנק 'קול התורה' שילחה 7 הות ומתקבלת המנה תשובות במערכת, מחמת קוצר היריעה את עורכים ומפרסמים את המציאות בדבר | בין המשכים וכוונת מתקנימות הנדלה מבעית: יוסף דעת 200 @ 3 X זכים חידוד בפרשה - 100 @ 3 X זכים | כמנון בקופסא: 150 @ 3 X זכים

יוסיף דעת

מעשה קרח או המרגלים, מי קדם?

על הכתוב בפרשתנו (טז, ד) **וַיַּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיַּפֵּל עַל פְּנָיו**, כותב רש"י: שכבר זה ביום סרחון רביעי, חטאו בעגל - ויחל משה, במתאוננים - ויתפלל משה, במרגלים - ויאמר משה אל ה' וגו', במחלוקתו של קרח נתרשלו ידיו, ע"כ. מפורש כאן ברש"י שמעשה המרגלים היה לפני מעשה קרח, ותמוה, שהרי בתחילת פרשת דברים כותב רש"י 'וחצרות - במחלוקתו של קרח', הרי שמעשה קרח היה בחצרות, והלא בחצרות היו לפני חטא המרגלים, כאמור (במדבר יח, יח) **וַיִּסְעוּ מִחֻצְרוֹת וַיָּחֲנוּ בְּרִמְתָּהּ**, ופירש שם רש"י שברמזה נשלחו המרגלים.

פרשת בהעלותך

פתרונות

יוסיף דעת - משה לא ידע מהגזירה?

על הכתוב בפרשת השבוע (במדבר י, כט) **נִסְעִים אֲנַחְנוּ אֶל הַמָּקוֹם**, כותב רש"י: 'זמנינו מה שתף משה עצמו עמהם, שעדיין לא נגזרה גזרה עליו, וכסבור שהוא נכנס'. לכאורה יש לתמוה, שהרי בפרשת בשלח כותב רש"י על הכתוב בשירת הים (שמות טו, יז) **תְּבַאֲמוּ וְתִטְעֲמוּ בַּהָר נַחֲלֹתָי**, וז"ל: 'ותנבא משה שלא יכנס לארץ, לכן לא נאמר תביאנו', הרי שכבר בקריעת ים סוף התנבא משה שלא יכנס לארץ, ומדוע כתב רש"י כאן שכסבור משה שייכנס לארץ?

תשובות נפלאות, למאות ולאליפים, נשלחו למערכת מכל קצוי ארץ, פרי רוחם של הלומדים החשובים שליט"א. נציג כאן תקציר של חלק מהתשובות:

א. מה שנאמר בפרשת שלח שהתנבא שלא יכנס לארץ, היה זה בגדר 'ניבא ולא ידע מה ניבא', וכן משמע בגמרא (ב"ב ק"ט) ובמדרש נחומא (סוף בשלח) שרמז לו הקב"ה, אך הוא לא ידע ולא הבין את אמת הרמז.

ב. אמנם ידע כבר משה שנגזרה גזירה, אבל סבר שיתבטל הגזירה בתפילתו (מהרש"א סנהדרין ק"א; גור אריה במדבר י, כ).

ג. סבר שהגזירה היתה רק שלא להיכנס כמנהיג העם, אבל עדיין היתה תקוותו שייכנס כאחד מפשוטי העם (רא"ם; באר שבע סנהדרין ק"א).

ד. סבר משה שאמנם תחילה נגזרה גזירה שלא יכנס לארץ, כדי שהוא לא יבנה את בית המקדש, וכך יוכל הקב"ה לשפוך חמתו על עצים ואבנים ולהחריב המקדש ובכך ינצלו ישראל ממוות כליון (כפי שכתב באור החיים הק', שלכן לא נכנס משה לארץ, כי אם היה בונה המקדש היה בהכרח המקדש נשאר קיים), אבל כל זה היה רק בקריעת ים סוף קודם מותן תורה, אבל אחר קבלת התורה כאשר פסקה והומתן של ישראל, סבר משה שמעתה יוכל להיכנס לארץ ולבנות המקדש, כי לא חטאו ולא יהיה סיבה להביא גזירת כליון (וכע"ז כתב בדברי דוד).

ה. בגור אריה כתב, משה שאמר 'תביאנו ותטעמו', כל זה אמר כשהיה מדבר עם הקב"ה, שכיון שידע שיש עליו עונש שלא יכניסם לארץ, היה מדבר כפי העונש שהוא עתה בו. ואין לעבר המדבר עם המלך, שהעונש בדבר מה, ולומר שאין חש לאותו עונש. אבל כאן כשהוא מדבר אל יתרו, הדיוט עם בני אדם, כיון שלא נגזרה הגזירה, הדיוט שלא נתפשטה הגזירה ונגלה, היה סבור משה רבינו עליו השלום שתתבטל.

בין קודש לחול

חידוד בפרשה

היכן אנו מוצאים בפרשת השבוע?

א. אוהל של קדושה, וכן אהל של אדם. ב. משכן של קדושה, וכן משכן של אדם. ג. אנשים שנלקחו לדבר שבקדושה, וכן אנשים שנלקחו לדבר עבירה.

כמנון בהופסא

פי הארץ

בפרשת השבוע נאמר (במדבר טו, לב) **וַתַּפְתָּה הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וַתִּבְלַע אֹתָם**. באחת הפרשיות בחמשה חומשי תורה מביא רש"י מחלוקת תנאים כיצד אירעה הבליעה, האם הארץ נבקעה תחת כל אדם, או שהארץ נעשתה כמשפך וכולם התגלגלו לתוכו. היכן הם דברי רש"י אלו?

ו. סבור היה שבארבע עשרה שנה של כיבוש וחילוק לא יראה את הארץ, אבל היה סבור שאחר כך יכנסו וימותו שם, לכן כתב רש"י כסבור היה שנכנס ולא נקט שיכניסם.

ז. אחרי מלחמת עמלק והתחיל במצוה חשב שיוכל להיכנס, בבחינת המתחיל במצוה אמרים לו גמור, ועל דרך שכתב רש"י בפרשת פנחס (כו, יב) שסבר שכבר הותר הנדר.

חידוד בפרשה - הר סיני

שאלה:

היכן אנו מוצאים בפרשת השבוע, בחומש או ברש"י:

א. שבהר סיני שמע משה את פרשת המועדים.

ב. שבהר סיני היו אנשים שנהגו קלות ראש.

ג. שבהר סיני ציוה ה' למשה לפרוש מאהבה.

ד. שהר סיני נקרא בשם: הר-יהו"ה.

תשובות:

א. רש"י במדבר ט, ד: כשמע פרשת מועדים מסיני, אמרה להם, וחזר והזהירם בשעת מעשה.

ב. רש"י במדבר יא, טז: וראויה היא לכך מסיני, דנתיב (שמות כד) ויחזו את האלקים, שנהגו קלות ראש.

ג. רש"י במדבר יב, ח: אמרתי לו לפרוש מן האשה, והיכן אמרתי לו, בסניני וכו'.

ד. במדבר י, לג: וַיִּסְעוּ מִהָר הַיִּי.

כמנון בקופסא - כבוד חברך

שאלה:

בפרשת השבוע נאמר (במדבר יב, יא) **וַיֹּאמֶר אֶהְרֹן אֶל מֹשֶׁה בִּי אֲדֹנָי**. באחת הפרשיות בחמשה חומשי תורה מוכיח רש"י מהפסוק הזה את הכלל של 'יהי כבוד חברך כמורא רבך', 'הרי אהרן גדול ממשה ועושה אותו כרבו וקורא לו אֲדֹנָי'. היכן הם דברי רש"י אלו?

תשובה:

בפרשת בשלח רש"י שמות יז, ט: 'וכבוד חברך כמורא רבך, מניין שנאמר (במדבר יב, יא) ויאמר אהרן אל משה בי אדני'.

אהבת תורה

פרי עטם של לומדי תורה שבכתב מרחבי תבל

שבכתב, ומאו אורו עיני כפשוטו! עד אז חשבתי שאני מבין את פרשת השבוע, אבל התברר שאולי הבנתי רק כל רש"י לעצמו, אך היתה חסרה לי בהירות כוללת ומסכמת של החומר הנלמד, לראות את התמונה הכוללת של סדר הפסוקים והשתלשלות המאורעות. אני ממליץ בחום ובכל לב לכל המבקש לקנות את הפרשה בצורה בהירה: טעמו וראו כי טוב, שמעו ותחי נפשכם!

חיים צ. גולדמן

מצוה לפרסם

כבר שנים שאני לומד חומש ויקרא ומשתדל ללמוד בעיון, אבל השיעורים המושמעים בקו הטלפון 'קול התורה' עשו לי לראשונה סדר בכל הפרשיות, מה הנושא בכל פרשה, ומה הם תני-הנושאים, ומה הסיכום של כל פרשה. לעניות דעתי מצוה לפרסם את השיעורים המושקעים והמיוחדים הללו, אני בטוח שהרבה בני תורה ישמחו לשמוע את השיעורים בדרך לכולל או לעבודה ובשאר זמנים במהלך היום. אני אישית יודע על אנשים נשים וטף שמאזינים לשיעורים, מלמדים ומורות שמכניס את השיעורים במסודות החינוך ע"י השיעורים שלכם, כי הם מאוד מיוחדים ומסכמים, וכדאי שעוד יהיו ישימועו וילמדו.

ישראל צבי יאקאב

ידיעת התורה

בחניה עצמית בפר' השבוע עם פירש"י

א. מה הפירוש 'וַיַּחַר לְמֹשֶׁה מְאֹד'?

א. כעס משה מאד בלבד | ב. הראה להם פנים זועפות. | ג. הצטער משה מאד.

ב. איזה ברית כרת ה' עם המלח?

א. שיקריבו אותו על המזבח. | ב. שלא יסריח לעולם. | ג. שיבדיל אחרים.

ג. מה פירוש 'הָאֵם תִּמְנֶנּוּ לְמֹעֵד'?

א. האם סיימנו למות. | ב. האם נמות בתמימות. ג. האם הופקרנו למות.

ד. האם מותר לאכול מעשר בבית הקברות?

א. אסור. | ב. מותר. | ג. רק מעשר שנטמא.

(א' ז' ט' י' י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח ר"ט ש' ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח ש"ט ת' ת"א ת"ב ת"ג ת"ד ת"ה ת"ו ת"ז ת"ח ת"ט י" י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח ר"ט ש' ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח ש"ט ת' ת"א ת"ב ת"ג ת"ד ת"ה ת"ו ת"ז ת"ח ת"ט י" י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח ר"ט ש' ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח ש"ט ת' ת"א ת"ב ת"ג ת"ד ת"ה ת"ו ת"ז ת"ח ת"ט י" י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח ר"ט ש' ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח ש"ט ת' ת"א ת"ב ת"ג ת"ד ת"ה ת"ו ת"ז ת"ח ת"ט י" י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח ר"ט ש' ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח ש"ט ת' ת"א ת"ב ת"ג ת"ד ת"ה ת"ו ת"ז ת"ח ת"ט י" י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח ר"ט ש' ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח ש"ט ת' ת"א ת"ב ת"ג ת"ד ת"ה ת"ו ת"ז ת"ח ת"ט י" י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח ר"ט ש' ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח ש"ט ת' ת"א ת"ב ת"ג ת"ד ת"ה ת"ו ת"ז ת"ח ת"ט י" י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח ר"ט ש' ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח ש"ט ת' ת"א ת"ב ת"ג ת"ד ת"ה ת"ו ת"ז ת"ח ת"ט י" י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח ר"ט ש' ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח ש"ט ת' ת"א ת"ב ת"ג ת"ד ת"ה ת"ו ת"ז ת"ח ת"ט י" י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח ר"ט ש' ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח ש"ט ת' ת"א ת"ב ת"ג ת"ד ת"ה ת"ו ת"ז ת"ח ת"ט י" י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח ר"ט ש' ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח ש"ט ת' ת"א ת"ב ת"ג ת"ד ת"ה ת"ו ת"ז ת"ח ת"ט י" י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח ר"ט ש' ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח ש"ט ת' ת"א ת"ב ת"ג ת"ד ת"ה ת"ו ת"ז ת"ח ת"ט י" י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח ר"ט ש' ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח ש"ט ת' ת"א ת"ב ת"ג ת"ד ת"ה ת"ו ת"ז ת"ח ת"ט י" י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח ר"ט ש' ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח ש"ט ת' ת"א ת"ב ת"ג ת"ד ת"ה ת"ו ת"ז ת"ח ת"ט י" י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח ר"ט ש' ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח ש"ט ת' ת"א ת"ב ת"ג ת"ד ת"ה ת"ו ת"ז ת"ח ת"ט י" י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח ר"ט ש' ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח ש"ט ת' ת"א ת"ב ת"ג ת"ד ת"ה ת"ו ת"ז ת"ח ת"ט י" י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח ר"ט ש' ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח ש"ט ת' ת"א ת"ב ת"ג ת"ד ת"ה ת"ו ת"ז ת"ח ת"ט י" י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח ר"ט ש' ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח ש"ט ת' ת"א ת"ב ת"ג ת"ד ת"ה ת"ו ת"ז ת"ח ת"ט י" י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח ר"ט ש' ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח ש"ט ת' ת"א ת"ב ת"ג ת"ד ת"ה ת"ו ת"ז ת"ח ת"ט י" י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח ר"ט ש' ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח ש"ט ת' ת"א ת"ב ת"ג ת"ד ת"ה ת"ו ת"ז ת"ח ת"ט י" י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח ר"ט ש' ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח ש"ט ת' ת"א ת"ב ת"ג ת"ד ת"ה ת"ו ת"ז ת"ח ת"ט י" י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"